

- ۱ - موجودیت ارادهٔ رژیم بر سر اقتدار دایر بر تأمین عدالت اجتماعی منجمله عدالت قضائی
- ۲ - محتوا و داشته های قوانین نافذ دایر بر ایجاد تأمین عدالت اجتماعی و قضائی .
- ۳ - استقلال قضا به معنای واقعی آن در جهت تطبیق سالم قوانین و تأمین عدالت .
- ۴ - عدم مداخله در امور قضا از جانب ادارات رسمی و غیر رسمی به هر نحویکه مداخله پنداشته شود مگر به اجازهٔ قانون.
- ۵ - دقت بسیار جدی و ارزیابی های همه جانبه در پذیرش قضات و بویژه غیر وابسته و بیطرف بودن آنها .
- ۶ - تجهیز قضات ، با دانش قانونی و حقوقی ، صداقت و راستکاری .
- ۷ - تأمین مالی ، امنیت مطمئن ، محل و مسکن تحت حفاظت و مصئون برای قضات .
- ۸ - مراقبت بسیار جدی همراه با رعایت قید زمان از دارائی های قضات و کارمندان ادارهٔ قضا .
- ۹ - ادارهٔ خاص اطلاعاتی و کنترل بیطرفانه وسیلهٔ افراد مسلکی و مجرب برای کشف تخلفات قانونی و سوء استفاده ها و بررسی قانونی چنین تخلفات به طور غیر جانبدارانه.
- ۱۰ - محو و پاک سازی تعصبات گوناگون و گرایش های قومی از دامن قضاء بمنظور تطبیق سلامت قانون و عدالت قضائی .
- ۱۱ - کنترل و جلوگیری بسیار جدی و کار ساز در ارتباط به تعداد اشخاص بلند پایه و با قدرت قوهٔ قضاء که گفته میشود در جهت منافع شخصی، و تعصبات گوناگون - از قضات و کار مندان متخلف و استفاده جو - حمایت و باعث تشجیع آنها در خیانت و بی عدالتی میکردند. اگر این گفته درست است؟ در جلوگیری آن از هرگونه وسیله و امکانات بایست استفاده بُرد.
- ۱۲ - مراقبت جدی و اطمینان کامل از داشتن یک ادارهٔ منزله از فساد و اجرائات شفاف قانونی در سطح کشور.

۱۳ - رعایت عادلانه مکافات و مجازات بطور گسترده و جدی.

۱۴ - سنجش و ارزیابی کیفیت کار قضائی و اداری قضات و پاداش های قانونی به آن.

۱۵ - شاید هم بسا موضوعات و شرایط دیگر در چوکات قضا که از توانائی فکری من بالا است موجود باشد.

تحقق و توافر شرایط فوق و اجرائات مسئولانه در جهت تطبیق صادقانه احکام قوانین عدالت قضائی را به وجه احسن تأمین و حقوق افراد جامعه تا جاییکه به محکمه ارتباط میگیرد حفظ و عدالت حقوقی نیز تأمین میشود. زمانیکه دادگاه و قضا با استقلال کامل قضائی متکی به امکانات یاد شده در یک فضای آرام و بدون تشویش با درک مسئولیت آینده اصدار حکم میکند مسلماً ارمان و اهداف پیشبینی شده قانون مبنی بر حاکمیت نظام حقوقی و قانونی برآورده میگردد. تجارب دنیای متمدن با حاکمیت و رعایت واقعی سیستم دموکراسی بویژه در ورای قوه قضاء نشان داده است که قوه قضاء با دارا بودن استقلال قانونی و سایر شرایط یاد شده در بدنه دموکراسی می تواند عدالت قضائی را بطور احسن تأمین ، نظام حقوقی را گسترش داده و اهداف قوانین را دایر بر تأمین عدالت بر آورده سازد بیتردید باید اذعان کرد که رعایت مطالب ذکر شده با اجرای سالم احکام قوانین و تأمین عدالت قضائی در امنیت و آرامش جامعه اثرات مستقیم داشته و پایه اساسی برای تأمین امنیت میگردد . اما نبود امکانات و یا عدم رعایت شرایط یاد شده در مجموع و یا شماری از آنها میتواند تأثیرات خیلی نامطلوب برای عدالت اجتماعی و قضاء بار آورده و زمینه ساز برای انحرافات نظام حقوقی و عدالت قضائی گردد.

از واقعیت های کاملاً روشن و محسوس در جامعه ما انکار نمیتوان کرد که آن همه شرایط و عناصریکه برای تکوین و تکمیل عدالت قضائی مؤثر خوانده میشود بطور کامل در جامعه فعلی ما نه برای دادگاه های وطن میسر است و نه برای قضات آن سرزمین پس بدروزی های قضا با فقر اکثر شرایط لازمه قضائی با این حالت اسفبارتوأم با تخلفات قانونی کما کان ادامه داشته و تداوم و تسلسل چنین حالات طبعاً تخلفات کسترده قانونی را بار آورده پهنه های عدالت گریزی فراختر و راه های سوء استفاده مهیا و فساد هرچه قویتر زبانه می کشد و این حالات زمینه ساز در راه بی اعتمادی و بی اعتباری بین قضا و مردم و مردم و دولت میگردد . پس تحمل این حالت و سازش و زیستن به آن برای قوه قضاء و صاحبان اقتدار مافوق آن راه انصاف نبوده بایست در صدد چاره جوئی و راه حل برآمد و خود را به این حالت ناپسند مسلط ساخت.

تصور می کنیم ما تا ایندم هوس آماده سازی شرایط کامل برای قضاء ، محاکم و ادارات قضائی را برای تطبیق مصادر نافذ داشتیم تا فرضیه عدالت ایدئال قانونی را به واقعیت مبدل ساخته و به آرزوی کامل خویش برسیم و برای نیل و توصل به آن تا سرحد نهائی برزمیم ولی با وجود این همه تلاش و پیکار نظر به شرایط و جو مسلط بر جامعه آن عنقای سعادت به دست ما نیامد. اکنون چه باید کرد؟ آرام باید نشست و نظاره گریباید بود؟ نخیر: ما مسئولیت خدائی، قانونی و اجتماعی داریم - محکمه وجدان به تعقیب ماست تا با مسئولیت پذیری در مقابل این همه مسسولیت ها آماده بوده از عمل و تصمیم باز نایستیم و خود را ناکام احساس نکنیم . میشود باشرایط و امکانات دست داشته خویش در راه ایجاد حاکمیت قانون و گسترش نظام حقوقی با در نظر داشت اصل عدالت نسبی کوششهای صادقانه خویشرا تا جاییکه به آن دسترسی داشته و در اختیار ما قرار گیرد استفاده نمائیم و با جد و جهد در راه یک اقدام سنجیده و پسندیده به اتکای مجوز قانونی خویش استوار قدم برداریم . و آنچه در توان داریم انجام دهیم. آری با تأسف میدانیم که قضا در زیر چتر قضاء روی موانع حساب شده تا اندازه مکرر و ناروا بوده است که همان امکانات دست داشته بطور عمدی به فنا برده شده و جایش را فساد گسترده اشغال کرده است. اکنون لازم است با یک صدا و همنا با بر افراشتن شعار حاکمیت قانون و عدالت - راه فساد را ببندیم و نام قضاء را همدیف کلمه مقدس عدالت سازیم . **یا هو.**

یاد داشت نویسنده : (این مطلب کوتاه از کتاب خاطرات دوران کار قضائی ام که مشغول تکمیل آن هستم گرفته شده است)